

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

«Срібна земля». Третя спроба утвердити незалежність України у XX ст.

1. Прочитайте звернення прем'єр-міністра А. Волошина до народу Карпатської України від 3 листопада 1938 р., м. Ужгород.

- *Про які міжнародні політичні події йдеться на початку звернення?*
- *Порівняйте аргументи, якими намагалися деморалізувати мешканців Карпатської України іноземні агенти в 1938-1939 рр. та з 2014 р. у сучасній Україні.*
- *Які чинники А. Волошин уважав вирішальними для побудови держави?*
- *Які його фрази звучать як афоризми? Які мовні засоби вдало характеризують ситуацію, що аналізує прем'єр-міністр, учасників тих подій тощо?*

«Браття та сестри!

Ми, уряд Підкарпатської Русі, яку Великі держави, що встановили остаточні кордони 2 листопада 1938 р. у Відні, назвали Карпатською Україною, звертаємося до вас у цю вирішальну хвилину з гарячим закликком.

Відірвання споконвічних наших городів Ужгорода й Мукачева від Карпатської України — це зранення нашої Батьківщини. Пам'ятаймо про те, що завдяки цьому здобуто українську державну самостійність. Цей важкий удар не захитає нашої волі виконати те велике завдання, яке поставила перед нами історія.

Супроти нового стану речей, столицю нашого краю переносимо із забраного Ужгорода до Хуста, до того міста, у якому 21 січня 1919 р. проголошено перше бажання нашої самостійності.

Ми вирішили взятися за історичний труд побудови нашої обкроєної, однак до самостійності піднесеної країни. Між вами ходять агенти чужих інтересів, які застрашують вас, що ми на нашій обкроєній землі не зможемо жити, бо не буде з чого жити й на чому працювати. Та таке твердити може лише ваш ворог, що хотів би підкорити нашу землю пануванню тих фальшивих “приятелів”, які сьогодні забрали наші прадідні міста, хоч їм ті міста непотрібні, не принесуть їм ніякої користі.

Ви повинні це знати, що наші вороги хотіли забрати всі скарби нашої землі, які забезпечать нам краще життя.

Для розбудови нашої країни маємо забезпечені умови, тобто капітал і працівні сили, які допоможуть владі повести вас до кращого майбуття.

Наша самостійна держава не тільки дає нам культурну й політичну свободу, а й забезпечує також для всіх нас хліб і працю. Уже цього року почнемо будувати нові дороги й залізниці. Закликаємо вас усіх, свідомих братів і сестер, щоб ви показали себе гідними свободи й допомагали владі в розбудові нашої держави.

Хай зникнуть усілякі релігійні, мовні й класові суперечки, які до сьогодні викликали між нами вороги нашого народу.

Єдність народу, спокій і порядок стануть найпевнішою запорукою швидкого розвитку нашої держави.

Історія визнає правду тих, хто вміє її відстояти (...). Для всіх наших подальших дій у виконанні обов'язків очікуємо твердого морального оперття населення Карпатської України й усього українського народу.

Боже, допоможи нам сповнити відповідальний труд!

Прем'єр-міністр в. р. Др. Августин Волошин».

2. Прочитайте уривок із промови Й. Сталіна на XVIII з'їзді ВКП(б) (10. 03. 1939 р.), де радянський лідер оцінює європейську дипломатію.

- *Знайдіть причини зневажливих порівнянь Сталіна про Карпатську Україну.*
- *Як вони узгоджуються з деклараціями комуністів про «інтернаціоналізм»?*
- *Як вони узгоджуються з елементарною культурою політичного діяча?*

«(...) Характерним є гвалт, який підняла англо-французька й північноамериканська преса з приводу Радянської України. Діячі цієї преси, запінившись, кричали, що німці йдуть на Радянську Україну, що вони мають тепер у руках так звану Карпатську Україну, яка нараховує майже 700 тисяч мешканців, що німці не пізніше, як навесні цього року, приєднають Радянську Україну, що нараховує понад 30 мільйонів мешканців, до так званої Карпатської України. Треба бути смішним і дурним, щоб серйозно вести мову про приєднання Радянської України до так званої Карпатської України... Подумайте лише. Прийшла кузька до слона й каже йому: “Ех ти, сердешний братику мій, шкода мені тебе до розпачу... Живеш ти без поміщиків, без капіталістів, без національного гноблення, без фашистських заводіїв, — яке ж це життя... Дивлюсь я на тебе й не можу не зауважити: немає тобі порятунку, хіба що приєднатися до мене... То що ж, хай так і буде,

дозволяю тобі приєднати свою невелику територію до моєї неосяжної території...”»

3. Прочитайте конституційний закон Карпатської України від 15. 03.1939 р.

• *Визначте форму правління, державний устрій, політичний режим, атрибути державності, які безпосередньо чи опосередковано визначає цей закон.*

«КОНСТИТУЦІЙНИЙ ЗАКОН, ч. 1.

§ 1. Карпатська Україна є незалежна Держава.

§ 2. Назва держави є: КАРПАТСЬКА Україна.

§ 3. Карпатська Україна є республікою з президентом, вибраним соймом Карпатської України, на чолі.

§ 4. Державна мова Карпатської України — українська мова.

§ 5. Барва державного прапора Карпатської України є синя та жовта, причому синя є горішня, а жовта є долішня.

§ 6. Державним гербом Карпатської України є дотеперішній крайовий герб: ведмідь у лівому червоному півколі, чотири сині та три жовті смуги в правому півколі та тризуб св. Володимира з хрестом на середньому зубі. Переведення цього місця закону залишається окремому закону.

§ 7. Державний гімн Карпатської України є «Ще не вмерла України...».

У Хусті. Дня 15 березня, 1939 р.».

4. Використовуючи серію журналістських світлин, складіть розповідь про Карпатську Січ та її подвиг.

Президія сойму Карпатської України. Фото. 1935 р.

Колона карпатських січовиків марширує поблизу будівлі Головної команди Карпатської Січі в Хусті перед відправленням на фронт. Фото. 14-15 березня 1939 р.

Колона озброєних січовиків. Реконструкція. Словаччина. Квітень 1939 р.

Кулеметна ланка Карпатської Січі. Реконструкція. Словаччина. Квітень 1939 р.